

РОЛЯТА НА ВЪТРЕШНАТА И ВЪНШНАТА МОТИВАЦИЯ В УЧЕБНИЯ ПРОЦЕС: АНАЛИЗ НА УЧЕНИЧЕСКИТЕ ПРЕДПОЧИТАНИЯ.

Мариян Филипов

Катедра "Психология", Факултет „Социални, стопански и компютърни науки“ на Варненски вободен Университет „Черноризец Храбър“
e-mail: mariyan.filipov@vfu.bg

***Абстракт:** Настоящото изследване се фокусира върху анализа на мотивацията в образователния контекст, като разглежда как различни фактори влияят на учебната ангажираност и постиженията на учениците. Целта на изследването е да идентифицира ключови мотивационни елементи, които стимулират или подкопават академичната ангажираност и успех. Методологията включва количествен анализ на анкетни данни, събрани от група ученици, за да се измерят нивата на вътрешна и външна мотивация и тяхното въздействие върху учебните постижения.*

***Ключови думи:** образователна мотивация, вътрешна мотивация, външна мотивация, учебна ангажираност, академични постижения*

THE ROLE OF INTRINSIC AND EXTRINSIC MOTIVATION IN THE LEARNING PROCESS: AN ANALYSIS OF STUDENT PREFERENCES.

***Abstract:** The current study focuses on analyzing motivation within an educational context, examining how various factors affect student engagement and achievements. The research aims to identify key motivational elements that either stimulate or undermine academic engagement and success. The methodology includes a quantitative analysis of survey data collected from a group of students to measure levels of intrinsic and extrinsic motivation and their impact on academic achievements.*

***Keywords:** educational motivation, intrinsic motivation, extrinsic motivation, student engagement, academic achievements*

В съвременното образование, мотивацията играе централна роля за успешното учене и постигане на академични успехи. Множество изследвания подчертават значението на мотивацията като движеща сила, която стимулира учениците да се ангажират активно с учебния материал, да преодоляват предизвикателства и да постигат високи резултати. В този контекст, разграничаването между вътрешната и външната мотивация се превръща в ключов аспект при разработването на ефективни образователни стратегии и подходи. Вътрешната мотивация, породена от личния интерес и удовлетворението от самото учене, и външната мотивация, задвижвана от външни стимули като награди и оценки, формират сложна динамика, която оказва влияние върху академичното поведение на учениците.

В статията се разглежда емпирично изследване и се анализира как вътрешната и външната мотивация влияят на учебния процес, като се основава на предпочитанията на учениците и тяхната реакция към различни мотивационни стимули. Анализът на това

изследване се надява да допринесе за по-дълбокото разбиране за ролята на мотивацията в учебния процес и нейното въздействие върху ученическото ангажиране и постигането на образователни цели.

Мотивацията може да бъде определена като вътрешен процес, който мобилизира, ориентира и поддържа поведението на индивида към постигането на определени цели. Тя е критичен фактор за активизиране на учебната дейност и за поддържане на постоянство и усилия в процеса на учене. В контекста на образованието, мотивацията се разглежда като ключов елемент, който може да влияе върху ангажираността на учениците с учебния материал, тяхната упоритост пред лицето на трудности и крайните им академични резултати.

Вътрешна мотивация: Вътрешната мотивация се отнася до стимулирането на поведение от вътрешни фактори, като личен интерес, удовлетворение от самото действие на учене, любопитство и стремеж към самоусъвършенстване. Индивидите с висока вътрешна мотивация се ангажират с дейности поради вътрешно удовлетворение и радост от процеса, а не поради някаква външна награда. В образователния контекст, учениците с висока вътрешна мотивация се учат с по-голямо желание, показват по-дълбоко ангажиране с материала и са по-склонни да прилагат креативни и критични подходи към решаването на проблеми. Тези ученици често изпитват усещането за психологически поток, състояние на пълно поглъщане и концентрация в дейността, което води до по-висока учебна ефективност.

Външна мотивация: Външната мотивация, от друга страна, се генерира от външни стимули или награди като оценки, награди, одобрение от другите или избягване на наказание. В този случай, поведението е насочено към получаване на външни поощрения или избягване на външни негативи, а не от личното удовлетворение от самата дейност. В образованието, външната мотивация може да бъде ефективна за стимулиране на краткосрочно ангажиране с учебни задачи, но може да не подкрепя дългосрочното развитие на учебни умения и вътрешен интерес към материала.

Роля в образователния процес: И вътрешната, и външната мотивация играят важна роля в образователния процес. Вътрешната мотивация е асоциирана с по-дълбоко учене, по-високо учебно постижение и по-голяма устойчивост при сблъсък с трудности. Външната мотивация може да бъде полезна за поддържане на учебна дейност, особено когато вътрешната мотивация е ниска.

В това изследване за на ролята на вътрешната и външната мотивация в учебния процес се разглеждат различни аспекти на мотивацията, които са ключови за разбирането и прилагането ѝ в образователния контекст.

- Определение и Видове Мотивация: Ryan и Deci (2000) в своята фундаментална работа представят разграничението между вътрешната и външната мотивация, като поставят основите на теорията на самоопределението. Вътрешната мотивация е свързана с изпълнението на дейности, които носят лично удовлетворение и интерес, докато външната мотивация е стимулирана от външни награди и одобрение (Ryan & Deci, 2000).

- Влиянието на пола: Изследването на Zaccone и Pedrini (2019) разкрива, че полът може да има модериращо влияние върху отношението на учениците към вътрешната и външната мотивация и тяхната ефективност в ученето. Това подчертава необходимостта от разработването на образователни стратегии, които да отчитат гендерните различия в мотивацията.
- Практически стратегии за стимулиране на мотивация: Ferlazzo (2023) предлага конкретни стратегии за насърчаване на вътрешната мотивация сред учениците, като акцентира върху значението на създаването на стимулираща образователна среда, която да подкрепя ученическото любопитство и желание за учене.
- Ролята на учителите: Mart (2013) подчертава важността на ангажираността и мотивацията на учителите като ключови фактори за вдъхновяване и подкрепа на ученическата мотивация. Авторът изтъква, че учителите, които показват отдаденост и страст към преподаването, могат значително да повишат мотивацията на учениците както за вътрешно, така и за външно мотивирани учебни дейности.
- Практическо приложение в класната стая: WeAreTeachers (2018) предоставят практически насоки за разбирането и прилагането на вътрешна и външна мотивация в класната стая, като подчертават важността на балансирането между двата вида мотивация за максимизиране на ученическата ангажираност и постижения.
- Самоопределение и Благополучие: Ryan и Deci (2000) също така разглеждат връзката между самоопределението, вътрешната мотивация и благополучието, подчертавайки, че насърчаването на вътрешната мотивация е от съществено значение за социалното развитие и общото благосъстояние на учениците.

Методология

Теоретичен обзор и литературен преглед

Цел: Изучаване на съществуващата литература и теоретични рамки относно мотивацията, в контекста на образованието.

Методи: Анализ на научни статии, книги и други академични източници, публикации в специализирани журналы и бази данни.

Емпирично изследване

Цел: Идентифициране на нивата на мотивация, сред ученици от 12-ти клас.

Метод (Количествено изследване): Използване на стандартизиран психометричен инструмент - тест с Ликертова скала за събиране на данни относно мотивацията

Анализ на данните

Цел: Анализ на събраните данни за идентифициране на модели, тенденции и връзки.

Методи: Статистически анализ с използване на софтуер за статистическа обработка на данните (например SPSS), за количествен анализ на отговорите, дадени чрез Ликертова скала.

Сравнителен анализ

Цел: Сравняване на получените данни относно средни нива на вътрешна и външна мотивация

Метод: Задълбочен анализ на мотивацията от проведените тестове за откриване на причините за разлика в резултатите за вътрешна и външна мотивация, базирани на събраните емпирични данни.

Изводи и препоръки

Цел: Формулиране на изводи от изследването и разработване на препоръки за подобряване на образователния процес.

Методи: Синтезиране на резултатите от изследването и формулиране на препоръки за учителите, училищните администратори и разработчиците на образователни технологии.

Предмет

Предметът на изследването е детайлно изследване на процесите и механизмите, чрез които мотивацията влияе на способността на учениците в гимназиален етап на образование да постигат високи образователни резултати. Изследването се фокусира върху анализа на взаимовръзката между вътрешна и външна мотивация и тяхното значение за образователния процес, включително как различни образователни стратегии и технологии могат да подпомогнат или улеснят тези процеси.

Инструментарий за провеждане изследването

За оценяване на мотивацията в това изследване използвахме проведеното от два университета в Сидней проучване на тема:

Оценка на теорията за двата големи фактора на мотивационни ориентации: Оценка на грешките от типа „Джингъл-Джангъл“ в което са участвали редица учени: Хърбърт У.Марш, Ронда Г. Крейвън и Денис Макинемей.

Създаденият въпросник за училищна мотивация (SMQ) е предназначен да измерва осем мотивационни ориентации:

- Майсторство и егото: Базира се на работата на Roberts, Treasure, и Kavussanu (1997).
- Конкуренция, индивидуалност и сътрудничество: Въз основа на Owens и Barnes (1992).
- Постигане на успех и избягване на неуспех: Изследвания на Harter (1978, 1981a, 1981b, 1992; Harter, Whitesell & Kowalski, 1992) и Ryan и Connell (1989).

Мотивационният тест разглежда и събира информация за различни страни на мотивацията, като се опира на "Теорията за двата основни мотивационни фактора". Включва осем мотивационни категории, като всяка категория се състои от четири до шест въпроса. Оценка на тези категории показват високи психометрични качества, което служи за добра основа за бъдещи изследвания.

Категориите покриват разнообразни аспекти на мотивацията, включително сътрудничество, индивидуализъм, егото, конкуренцията, стремежа към успех и избягването на неуспех, сред други. За всяка категория се провежда анализ на разликите, като се взема предвид времето, полът и класът на учениците. Това дава възможност за проучване на как начин мотивацията се променя през времето, между различните полове и години на обучение.

Анализът също така изследва структурата на отговорите на мотивационните категории, за да види доколко те отговарят на теоретичния модел, на който се базира. Резултатите

показват, че отговорите по всяка категория са съсредоточени върху един основен аспект и са надеждни.

Допълнително, анализът обхваща как добре се вписват моделите на отделните мотивационни категории и на всички осем категории като цяло, като се включват и оценки за тяхната надеждност, униформност, връзки между различните категории и стабилността им във времето. Моделите за всеки отделен аспект на мотивацията показват висока степен на съответствие с теоретичния модел, подчертавайки тяхната значимост за разбирането на мотивационните процеси.

Резултати от проведеното изследване за мотивация

Бяха сортирани въпросите по низходящ ред на най-висока средна стойност от зададените въпроси. Целта бе, да се види кое най-много и кое най-малко мотивира учениците при образователен процес.

Анализ на получените резултати

В рамките на настоящото изследване се проведе анализ на отговорите, дадени от учениците в теста за мотивация, като централен фокус бяха твърденията, на които учениците са присъдили ниски средни оценки (под 3.00) и високи средни оценки (над 3.50). Целта е да се идентифицират основните фактори, които мотивират или демотивират учениците в техния учебен процес. Важно е да се отбележи, че в теста не бяха отчетени полови различия поради стриктното спазване на изискванията за защита на личните данни.

Сравнителният анализ на твърденията с ниски средни оценки от гледна точка на вътрешна и външна мотивация разкрива следните тенденции:

Вътрешна мотивация: удовлетворението от интелектуалните предизвикателства: учениците, които не намират удоволствие в трудните задачи, може да дадат по-ниски оценки на твърденията за вътрешна мотивация. Това може да се дължи на различни фактори, като липса на интерес към съдържанието на учебния материал или усещането, че училищната среда не предоставя адекватни стимули и подкрепа за справяне с тези предизвикателства.

Външна мотивация: стремежът към съпричастност вместо конкуренция: ниските оценки за твърденията, които подчертават конкуренцията, могат да покажат, че учениците предпочитат сътрудничеството и подкрепата в училище пред състезанието с другите. Това може да отразява стремежа към по-здравословна и подкрепяща учебна среда, където се цени личният растеж над надпреварата.

Смесена вътрешна и външна мотивация (колективизмът срещу индивидуализма в учебния процес): ниските оценки за твърденията, които изразяват както вътрешна, така и външна мотивация, могат да показват конфликт между желанието за индивидуално изявление и възприемането на колективните усилия като по-ценни. Този конфликт може да се дължи на несъответствия между личните интереси и груповите динамики, или на разминаване между личните стремежи и очакванията на учителите.

Общата нишка между твърденията с ниски оценки е, че учениците търсят баланс между личното развитие и социалната взаимодействие в учебния процес. Те изглежда

предпочитат среда, която поддържа самостоятелността, но също така ценят и подкрепящите, колаборативни опити, които стимулират общото учене и взаимопомощ. Важно е образователните програми и методики да бъдат адаптирани към тези нужди, за да се максимизира ангажираността и успеха на учениците.

Високи средни оценки

Въпроси свързани с вътрешна мотивация

"Работя най-добре, когато никой не ме безпокои." - това отразява вътрешна мотивация, където индивидът цени спокойствието и концентрацията. Високата оценка може да показва, че учениците ценят независимостта и са по-ефективни, когато могат да се фокусират без външни разсейвания.

"Харесва ми да работя сам/а." и "Работя най-добре сам/а." - и двете твърдения подчертават вътрешна мотивация и лично предпочитание към самостоятелна работа. Високите оценки могат да показват, че учениците се чувстват по-уверени и продуктивни, когато работят индивидуално.

"Чувствам се най-успешен/а в училище, когато постигна лични цели." - отразява вътрешна мотивация, където успехът е свързан с личните постижения, а не с външно признание. Високата оценка показва, че учениците ценят самоусъвършенстването и постигането на лични цели.

"Свършвам най-добрата си работа, когато работя сам/а." и "когато работя сам/а, свършвам повече." - тези изявления подчертават вътрешната мотивация и предпочитанието към самостоятелността, което е оценено високо от учениците, търсеци лична ефективност.

"Чувствам се най-успешен/а в училище, когато направя нещо, което преди не съм могъл/ла." – отразява вътрешна мотивация, където удовлетворението и чувството за успех идват от преодоляването на лични ограничения и усвояването на нови умения. Високата оценка показва, че учениците ценят личния прогрес и развитието на нови компетенции.

"Научавам най-много, когато работя сам/а." - това твърдение също отразява вътрешна мотивация и се фокусира върху самостоятелното учене като средство за лично обогатяване и удовлетворение от учебния процес. Високата оценка може да показва, че учениците намират самостоятелната работа за по-ползотворна и задълбочена.

"Чувствам се най-успешен/а в училище, когато достигна ниво или поставена цел." - това отразява вътрешна мотивация и фокус върху целеполагането и постигането на конкретни резултати. Високата оценка показва, че учениците се чувстват мотивирани и удовлетворени, когато виждат реален напредък към своите цели.

"Чувствам се най-успешен/а в училище, когато работя с най-добрите си възможности." - изразява вътрешна мотивация, където учениците стремят да използват своя пълен потенциал. Високата оценка отразява стремежа към лично съвършенство и самодисциплина.

Въпроси свързани с външна мотивация

"Работя най-добре, когато никой не ме безпокои." - това отразява вътрешна мотивация, където индивидът цени спокойствието и концентрацията. Високата оценка може да показва, че учениците ценят независимостта и са по-ефективни, когато могат да се фокусират без външни разсейвания.

"Полезно е, да събираме идеите на всички, когато работим по проект." - това показва признание за стойността на сътрудничеството и обмена на идеи, което е свързано с външна мотивация. Високата оценка подчертава, че учениците намират обогатяване в груповата работа и колективните усилия.

"Извършвам училищната си дейност, защото не искам, учителят ми да ми пише слаби оценки." - това твърдение е основано на външна мотивация, където избягването на негативните последици (слаби оценки) е стимул за действие. Високата оценка може да отразява загрижеността на учениците за тяхното академично представяне.

"Чувствам се най-успешен/а, когато аз и приятелите ми си помагаме взаимно да разберем нещата." - това твърдение показва външна мотивация свързана със сътрудничеството и взаимната подкрепа в обучението. Високата оценка подчертава, че учениците виждат стойност в общото учене и колаборативния процес.

"Харесва ми, да помагам на другите, да постигнат успехи в група." - това твърдение показва външна мотивация свързана със социалното взаимодействие и удовлетворението от помощта и подкрепата към съучениците. Високата оценка подчертава ценността на колективния успех и сътрудничеството в учебната среда.

Сравнителен анализ на вътрешната и външната мотивация на базата на твърдения с високи средни оценки. Този анализ ни предоставя интересна перспектива за това как учениците се мотивират и какви фактори допринасят за тяхното учебно участие и ангажираност.

Вътрешна мотивация: учениците, които работят най-добре в спокойна среда и предпочитат самостоятелната работа, вероятно са много самомотивирани и могат да бъдат насочени от вътрешно удовлетворение от свършената работа. Това показва, че те ценят своята автономия и са способни да се мотивират сами, без нужда от външни стимули.

Високите оценки за твърдения, които отразяват постижението на лични цели и усещането за успех при преодоляването на предизвикателства, подчертават, че учениците намират мотивация в саморазвитието и личното удовлетворение.

Външна мотивация: твърденията, които оценяват сътрудничеството и взаимопомощта, показват, че учениците намират мотивация в социалното взаимодействие и общата работа. Това може да се дължи на желанието да бъдат част от група и да постигнат успехи заедно с другите, което създава чувство на принадлежност и социална подкрепа.

Високите оценки за твърдения, изразяващи желанието за избягване на негативни последици като слаби оценки, също така отразяват външна мотивация. Това може да показва, че учениците се стимулират да работят усърдно, за да избегнат разочарованието на учителите и родителите, както и негативните академични последици.

Смесена мотивация: някои ученици могат да изпитват смесица от вътрешни и външни мотивационни фактори, като например тези, които работят усърдно, за да постигнат цели, които са важни и признати от другите, както и за лично удовлетворение. Това показва, че мотивацията може да бъде сложна и многофакторна.

Сравнението на вътрешната и външната мотивация на базата на твърдения с високи средни оценки показва, че докато някои ученици са мотивирани от лични стремежи и саморазвитие, други намират мотивация във взаимодействието с учителите и съучениците си. Важно е учителите и образователните програми да разпознават и ценят разнообразието на мотивационните нужди сред учениците и да предлагат подкрепа, която стимулира както вътрешната, така и външната мотивация.

Вътрешната мотивация е свързана със самодисциплината, вътрешната целеустременост и желанието за самоусъвършенстване. Високите оценки за тези твърдения показват, че учениците намират удовлетворение в самостоятелната работа и личните постижения, което е индикатор за силна вътрешна мотивация.

От друга страна, външната мотивация е подхранвана от социалната обратна връзка, признанието от други и желанието да се избегнат негативни последици. Високите оценки на твърденията, които отразяват тези аспекти, показват, че външните стимули са значими за мотивацията на учениците, особено когато те водят до положително социално признание и избягване на критика.

Когато се сравняват двата типа мотивация, се забелязва, че и двете играят важна роля в учебния процес. Учениците, които са вътрешно мотивирани, често имат висока степен на учебна ангажираност и са склонни да постигнат по-високи резултати поради личната си инвестиция в ученето. В същото време, външната мотивация може да бъде също толкова важна, тъй като тя помага на учениците да останат фокусирани и насочени към целите на образователната система.

От психологическа гледна точка, анализът на мотивационните тенденции при учениците предоставя ценни улики за това как да се подкрепя и стимулира тяхното учебно участие и ангажираност. Ето няколко ключови извода, базирани на получените данни:

Самостоятелност и автономия: високите оценки за твърдения, отразяващи предпочитание към независима и самостоятелна работа, подчертават значението на автономията за учебната мотивация. Учениците се нуждаят от възможност да работят самостоятелно, за да могат да развият и усъвършенстват своите умения и знания в собствено темпо и по начин, който отговаря на техните лични стилове на учене.

Лични цели и удовлетворение: вътрешната мотивация, която довежда до постигане на лични цели и удовлетворение от личното усъвършенстване, е силно свързана с по-дълбоко ангажиране и по-трайно учебно участие. Това подчертава необходимостта от целеустремени учебни програми, които са съобразени с индивидуалните интереси и стремежи на учениците.

Социална взаимодействие и сътрудничество: външната мотивация, която включва сътрудничеството и взаимопомощта, показва, че учениците намират стойност и

мотивация в общата работа и социалното взаимодействие. Те ценят учебната среда, която насърчава груповата работа и взаимната подкрепа.

Избягване на негативни последици: външната мотивация, свързана с избягването на негативни последици като слаби оценки, показва, че страхът от провал и негативната обратна връзка могат да бъдат мощни мотиватори за учебната дейност. Въпреки че това може да бъде ефективно в краткосрочен план, от психологическа гледна точка е важно да се отбележи, че прекалената зависимост от външната мотивация може да бъде свързана с увеличен стрес, анксиозност и намалена удовлетвореност от учебния процес в дългосрочен план.

Смесена мотивация: комбинирането на вътрешни и външни мотивационни фактори може да бъде особено ефективно за поддържане на ангажираността на учениците. Те могат да намерят удовлетворение в учебния процес, когато постигат цели, които са важни лично за тях и същевременно са признати от другите. Това подчертава необходимостта от гъвкави учебни среди, които да насърчават и ценят разнообразни стратегии за постигане на успех.

Баланс между самостоятелност и социално взаимодействие: ниските оценки за твърденията, които подчертават външната мотивация и конкуренция, могат да показват желанието на учениците за по-балансиран подход, където се ценят и личните достижения, и колективното участие. Това отразява развитието на учебна среда, която насърчава индивидуалния потенциал, докато същевременно възпитава сътрудничество и взаимопомощ.

Разпознаване и подкрепа на различните мотивационни нужди: учителите и образователните програми трябва да разпознават и да предоставят подкрепа, която отговаря на различните мотивационни нужди на учениците. Това включва разработването на стратегии, които насърчават вътрешната мотивация чрез лично удовлетворение и самоусъвършенстване, както и подходи, които стимулират външната мотивация чрез положителна обратна връзка и социално признание.

На база изведените психологически изводи, можем да предложим следните препоръки за педагогическите специалисти, които целят подобряване на мотивацията и учебното участие на учениците:

Създаване на гъвкави учебни пространства: предоставяне на възможности за учениците да работят както индивидуално, така и в групи. Това може да включва дизайниране на класната стая, която позволява лесна промяна на конфигурацията според нуждите на различните активности.

Целеполагане и лично развитие: включване на учениците в процеса на целеполагане и разработване на индивидуални учебни планове, които отразяват техните лични интереси и стремежи. Това може да помогне учениците да видят по-ясно връзката между усилията им и постигнатите резултати.

Подкрепа за социално взаимодействие: насърчаване на сътрудничество и взаимопомощ чрез групови проекти, дискусии и други колаборативни учебни дейности. Важно е да се създаде учебна среда, в която учениците се чувстват комфортно да споделят идеи и да работят заедно.

Минимизиране на стреса от негативни последици: разработване на оценъчни стратегии, които са ясни, справедливи и конструктивни, като се избегнат ненужно строги критерии, които могат да предизвикат страх от провал. Важно е да се насърчава ученето като процес, а не само като крайни резултати.

Интегриране на смесена мотивация: разработване на учебни дейности, които насърчават както вътрешната, така и външната мотивация. Това може да включва проекти, които имат както лично значение за учениците, така и възможност за споделяне и признаване от страна на учителите и съучениците.

Балансиране на самостоятелност и сътрудничество: насърчаване на учениците да развият своите индивидуални умения и интереси, докато също така работят в сътрудничество с други. Това може да помогне за развиване на балансирано отношение към ученето и взаимодействието с другите.

Заключението от настоящото изследване подчертава значението на разбирането на мотивационните тенденции сред учениците, за да се подобри тяхното учебно участие и ангажираност. Анализът разкрива, че ефективното мотивиране на учениците изисква комплексен подход, който обхваща както вътрешни, така и външни мотивационни фактори. Важността на самостоятелността и автономията, личните цели и удовлетворението, социалната взаимодействие и сътрудничеството, както и стратегичното избягване на негативни последици, се оказват ключови за стимулиране на позитивно учебно преживяване.

Педагогическите специалисти са призовани да прилагат гъвкави учебни стратегии, които да отговорят на различните мотивационни нужди на учениците. Това включва създаването на учебна среда, която насърчава и ценява самостоятелната работа и личното развитие, както и сътрудничеството и социалната подкрепа. Същевременно, важно е да се минимизират стресът и анксиозността, които могат да възникнат от прекомерната зависимост от външната мотивация и страха от негативни оценки.

Интегрирането на смесена мотивация в учебния процес, което балансира между личните стремежи и признанието от другите, е от съществено значение за развиването на пълноценно и задоволително учебно преживяване за всеки ученик. Така, учителите и образователните институции са предизвикани да разпознават и подкрепят разнообразните мотивационни профили на своите ученици, за да могат ефективно да насърчават тяхната ангажираност и успехи в учебния процес.

В заключение, настоящото изследване подчертава важността на адаптивните образователни стратегии, които са в състояние да отговорят на сложната природа на ученическата мотивация. Създаването на подкрепяща и стимулираща учебна среда, която отразява и уважава индивидуалните нужди и предпочитания на учениците, е ключът към насърчаване на тяхното устойчиво ангажиране и постигане на успех в образователния процес.

БИБЛИОГРАФИЯ :

1. Mart, C.T. (2013). A passionate teacher: Teacher commitment and dedication to student learning. *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*, 2(1), 437-442. Взято от https://www.researchgate.net/publication/329155635_A_passionate_teacher_Teacher_commitment_and_dedication_to_student_learning
2. Ryan, R., & Deci, E. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25, 54-67. Взято от https://www.researchgate.net/publication/289963001_Intrinsic_and_Extrinsic_Motivations_Classic_Definition_and_New_Directions
3. Zaccone, M.C., & Pedrini, M. (2019). The effects of intrinsic and extrinsic motivation on students learning effectiveness. Exploring the moderating role of gender. *International Journal of Educational Management*, 33(6), 1381-1394. https://www.researchgate.net/publication/335266726_The_effects_of_intrinsic_and_extrinsic_motivation_on_students_learning_effectiveness_Exploring_the_moderating_role_of_gender
4. Ferlazzo, L. (2023). *The Student Motivation Handbook*. Routledge/Taylor & Francis. Взято от <https://www.edutopia.org/article/promote-intrinsic-desire-to-learn>
5. Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68–78. <https://psycnet.apa.org/doiLanding?doi=10.1037%2F0003-066X.55.1.68>
6. WeAreTeachers. (2018). Intrinsic and Extrinsic Motivation in the Classroom. Взято от <https://www.weareteachers.com/understanding-intrinsic-vs-extrinsic-motivation-in-the-classroom/>